

Az MTA Biológiai Tudományok Osztálya 2018. évi működésének legfontosabb eredményei

A tudományos osztály 2018-ben 9 osztályülést tartott. Az osztály akadémikus tagjai, a választott közgyűlési képviselők, valamint a bizottságok elnökei az ülésekről csak alapos indokkal maradtak távol. Az osztályüléseken kiemelt jelentőségűek a különböző szakterületek képviselőinek előadásai és az érdemi viták különféle tudományos kérdésekben, a kutatási trendek nemzetközi és hazai követésére. Rendszeresen a kihelyezett ülések az osztályhoz tartozó kutatóközpontokban, intézetekben. Az idei évben az osztály a Semmelweis Egyetem Sugárbiológiai Intézetében - a Békésy György Biofizikai Kutatóközpont átadása kapcsán tartotta kihelyezett ülését.

Ez évben az osztály egyik fontos és felelősségteljes feladata a 2019. évi akadémikusválasztás előkészítése. Az osztály akadémikusai számos kiváló kutató közül választva teheték meg ajánlásukat (*16 levelező tagságra, 3 rendes tagságra, 5 külső tagságra és 2 tiszteleti tagságra ajánlott jelölt-közöttük több női jelölt*). A 16 levelező tag tudományos munkásságát bemutató előadásuk segítségével, négy osztályülés keretében ismerte meg az osztály.

Megkezdődött az osztály nem akadémikus közgyűlési képviselőinek választási folyamata is. Az osztálynak továbbra is 18 választott közgyűlési képviselője van, lehetővé téve, hogy az osztály minden tudományos és osztályközi tudományos bizottságának legyen önálló képviselője.

A 2017. évi Alapszabály és ügyrendje, valamint a 2018. évi Doktori Szabályzat módosítása okán az osztály aktualizálta általános ügyrendjét és a doktori ügyrendjének eljárási részét.

A Biológiai Osztály szakmai tevékenységének döntő hányada a tudományos és osztályközi tudományos bizottságok keretében zajlik (*négy tudományos és négy osztályközi tudományos bizottság*). Ezen bizottságok mindegyike jogosult doktori eljárások tárgyalására, az osztály külön doktori bizottságot nem működtet. Az elsősorban stratégiai kérdések megvitatására létrehozott egy osztályközi állandó bizottság felügyelete mellett egy újabb (*Bioinformatikai Osztályközi Állandó Bizottság*) bizottság került az osztály hatókörébe. A szakterületi képviselet megerősítésére a bizottság kezdeményezte osztályközi tudományos bizottsággá alakulását, amely várhatóan a következő akadémiai ciklustól kezdheti meg működését. A bizottságok az alapszabályban meghatározott feladataik mellett aktív tevékenységet folytattak az érintett tudományterület munkájának értékelésében és koordinálásában, országos és nemzetközi szinten is. Felelősséggel és szakszerűen folytatták le a minősítési eljárások előkészítését, évente 3-4 ülést tartva.

Az osztály doktori követelményrendszere szerint elbírálva 2018-ben 12 új MTA doktora cím került kiadásra, (*Berki Tímea, Borics Gábor, Buczkó Krisztina, Csikász-Nagy Attila, Erős Tibor, Józsi Mihály, Karaffa Levente, Kovács M. Gábor, L. Kiss Anna, Ódor Péter, Pál Csaba, Papp Tamás*) és 28 taggal nőtt az osztály köztestületi tagjainak száma.

Az idei évben első alkalommal került átadásra a Jermy Tibor díj. A díj olyan biológus egyetemi hallgatók és kutatók számára adható, akik elsősorban az elméleti és az alkalmazott zoológia területén végzik kutatási tevékenységüket (*A díjazottak Koczor Sándor Agrártudományi Kutatóközpont, Németh Tamás Magyar Természettudományi Múzeum, Szivák Ildikó Ökológiai Kutatóközpont*)

Az osztály területéhez tartozó kutatói közösség aktívan vesz részt nemzetközi folyóiratok szerkesztőségi és nemzetközi tudományos bizottságok munkájában. A biológia szakterületén működő kutatóhelyek mindegyikén jelentős mértékű és hatékony tudományos utánpótlás nevelés folyik. Hazai és nemzetközi pályázatok elnyerésével biztosítják a posztdoktorok számára is a kutatási lehetőséget, ezzel is csökkentve a fiatal tehetségek elvándorlását.

Az osztály és bizottságai, valamint az osztályhoz tartozó kutatóintézetek a Közgyűlés és a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan több tudományos ülést és előadást szerveztek egy-egy közérdeklődésre számot tartó tudományterületen. De e kereteken kívül is számos rendezvény megszervezésére került sor.

Idén is sor került az Immunológia Napja megrendezésére. Az előadásokra az ország minden tájáról érkeztek középiskolás diákok. A közérdekű téma a terhesség volt. A tudományos előadások mellett a középiskolás diákoknak az MTA Székházának történeti bemutatása hagyományteremtő immár.

A mikrobiológiai szakterületen továbbra is megrendezésre kerülnek olyan tudományos ülések, amelyek egyúttal a tudományos továbbképzés szerepét is betöltik (Lányi és Virologiai Nap). A cél olyan alkalmak megszervezése, ahol a továbbképzés vizsgával zárul és a megfelelő szakterületen kreditpont értéke is van.

Az osztály érintettségével folytatódik a Nemzeti Agykutatási Program. A program költségvetése kisebb, mint az első szakaszban volt, de most is sok megoldásra váró feladat van.

Az Ökológiai Kutatóközpont továbbra is vezető szerepet játszik az MTA több évre kiterjedő „Víz Programjának” megvalósításában.

Megjelent a kutatási integritás európai magatartási kódexének magyar fordítása. A kódexet kidolgozó munkacsoport magyar résztvevője Fésüs László akadémikus.

A Diverzitásbiológiai Tudományos Bizottságnak az élettudományi terület támogatásával korábban elindított kezdeményezésére az MTA felhívta a döntéshozók figyelmét arra, hogy a szűnyogállomány monitorozásának és célzott gyérítésének járványügyi fontossága kérdéskörében a védekezésben sürgetővé vált a koncepcióváltás. Az MTA viszonyrendszerében ennek a kérdéskörnek a szakmai koordinálására Lovász László elnök Varga Zoltán bizottsági elnököt kérte fel.

A Magyar Természettudományi Múzeum Növénytárában található gyűjteményi állomány helyzetének megnyugtató rendezése érdekében a Podani János akadémikus által kezdeményezett határozatot a 189. Közgyűlés nagy többséggel támogatta.

A nemzeti természettudományos gyűjtemények, intézmények megerősítésére a Diverzitásbiológiai Tudományos Bizottság kezdeményezte, hogy írjanak ki közös pályázatot hiány szakterületi kutatók doktori és posztdoktori képzésére.

Kondorosi Éva akadémikus kapta idén a kémiai ökológia területén elért eredményekért a Balzandíjat.

Erdei Anna akadémikust elnökévé választotta a Kutatócsoportok Tudományos Tanácsadó Testülete.

Nusser Zoltán akadémikus elnyerte az Európai Kutatási Tanács Advanced Grantjét.

Nagy László akadémikus újabb ciklusra az EMBO Council tagja lett.

Széchenyi-díjat kapott Varga Zoltán, a biológiai tudomány doktora és Pósfai György, az MTA doktora.

Akadémiai Díj kitüntetésben részesült Acsády László, az MTA doktora.

Eötvös József-koszorú díjat kapott Herodek Sándor, a biológiai tudomány doktora, a „Balaton megmentője”.

Podani János akadémikust a Magyar Ökológiáért emlékérem kitüntetésben részesítette a Magyar Ökológusok Tudományos Egyesülete.

Haracska Lajos, az MTA doktora Szent-Györgyi Talentum Díjat kapott

Az osztályhoz tartozó kutatóintézetek több helyén tisztújításra került sor, részben új kinevezésekkel, részben a korábbi mandátumok megerősítésével. Az MTA SZBK főigazgatója Nagy Ferenc akadémikus. Az MTA ÖK főigazgatói posztját átveszi Szathmáry Eörs akadémikus. Főigazgató-helyettes Botta-Dukát Zoltán MTA doktora. Engloner Attila PhD, az MTA ÖK Duna-kutató Intézet igazgatójának igazgatói mandátuma meghosszabbításra került. Az MTA SZBK Genetikai Intézetének igazgatói posztját Erdélyi Miklós MTA doktora, a Biokémiai Intézet igazgatói posztját Horváth Péter PhD, a Növénybiológiai Intézete igazgatói posztját Vass Imre MTA doktora, a Biofizikai Intézet igazgatói posztját Zimányi László, az MTA doktora tölti be a továbbiakban.

Megújult a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj Kuratóriumának 8. számú tudományterületi Kollégiuma. A kollégium elnöke továbbra is Vigh László akadémikus.

Miklósi Ádám akadémikus vette át az *Acta Biologica Hungarica (a továbbiakban *Biologia Futura*)* főszerkesztői tisztét.

Budapest, 2019. február

Fésüs László
az MTA Biológiai Tudományok Osztályának elnöke